

З'явиться можливість для місцевих ремісничих суспільств, мануфактурного виробництва, прикладного мистецтва, всіх тих галузей коли ціниться оригінальність і ручна праця. І все це буде кращим за китайську синтетику та пластмасу, що забруднює планету, знищує природу. Для збереження планети, нам потрібно змінити саму філософію нашого життя, споживання і виробництво. Можливо сьогоднішня епідемія коронавірусу прискорила цей процес і змінила те, що людство не спроміглося зробити по добрій волі. Щоб вижити, нам доведеться змінитися, навчитися менше споживати, менше викидати, взагалі відмовитися від більшості наших звичок, як люди відмовляються від наркотиків, але «ломка», у такому випадку, неминуча і вона тим важча, чим більше була залежність.

Тому неоднозначність сьогоднішнього мережевого суспільства полягає в тому, що хтось намагається заробити потужні статки на мережі, а хтось формує свої аудиторії для вирішення складних проблем і викликів які постали перед людством у XXI ст. Так найпопулярніші спеціальності XX ст., а саме економісти, юристи, програмісти та менеджери, в XXI ст. можуть виявитися незатребуваними. Наша планета виявилась для нас загадковою, ми про неї практично нічого не знаємо. Засмічення мозку, відсутність фундаментального знання, повна дискримінація розумних людей, виїзд вчених закордон, де останні не можуть повністю реалізувати свій творчий потенціал із-за жорсткого обмеження системи грантів комерціалізованої науки. Все закінчується виробленням певних технічних пристроїв,

але лишаються закритими дослідження про нашу планету. Тому філософи, геологи, археологи вкрай потрібні новому століттю. А якби почалися більш активні дослідження нашої планети та людини, то й більш чітко вималювалася потреба у підготовці спеціалістів для нових галузей. Оскільки відсутність таких досліджень може стати причиною загибелі більшої частини людства. Ми до кінця не усвідомлюємо роль технічної реальності в біосоціальних процесах, і це призводить до викривлення ідентичності людини та її перспектив у майбутньому. Описуючи мережеве суспільство, науковці часто не беруть до уваги приховану духовну основу всього суцього. Тому формується специфічне, часто перебільшене, уявлення про майбутні перспективи людства загалом. Адже тільки людина, будучи містком між видимим і невидимим, пізнаним і непізнаним, організовує інформацію та використовує її для певних потреб своєї життєдіяльності. Тому вирішення питання про конкуренцію людини зі штучним інтелектом залежить від її вибору, від того якої якості буде її освітнє поле і яке місце там будуть займати предмети гуманітарного циклу. Оскільки саме через гуманітарні науки транслюється від покоління до покоління найвища цінність – цінність людського життя. І якщо вже не уникнути розширення мережевої інфраструктури, то освітянам необхідно переглянути методи підготовки нового покоління, привити їм дух інформаційності на підставі етики відповідальності в швидкоплинному та крихкому світі.

Література

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. / Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана; Гос. ун-т. Высш. шк. экономики. М., 2000. 606 с.
2. Култыгин В.П. Социологический словарь / отв. ред. Г. В. Осипов Л. Н. Москвичев. М, 2014. С.303.
3. Дротянко Л. Г. Комунікації в соціальних мережах і феномен мультикультуралізму. *Вісник Національного авіаційного університету (Серія «Філософія. Культурологія»)*. 2019. № 1 (29). С. 16–21.
4. Ягодзінський С.М. Проектування соціальної реальності в просторі глобальних інформаційних мереж. *Вісник Національного авіаційного університету (Серія «Філософія. Культурологія»)*. 2019. № 1 (29). С. 31–35.
5. Латур Б. Дайте мне лабораторию, и я переверну мир / пер. с англ. П. Куслий. *Логос*. 2002. № 5-6 (35). С. 211-242.

ВПЛИВ ОНЛАЙН ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Трещов М. М.

*доктор наук з державного управління
ГО «Українська експертна фундація»*

Обмеження, запроваджені в рамках карантину у зв'язку з пандемією COVID-19, призвели до того, щ 90 % осіб, які навчаються, стикнулися з проблемами доступу в процесі виконання навчальних програм. Вітчизняній освітній спільноті довелося в найкоротші терміни удосконалювати, а в деяких випадках навіть набувати з нуля, навички онлайн освіти. Це, у свою чергу, оголило гострі проблеми наявної української системи освіти, а саме: застарілі освітні технології та

викладацькі методи, недостатні професійні компетентності кадрів і, як не прикро, їхній низький соціальний статус, перевантаження навчальних програм теоретичними аспектами, невідповідність інфраструктури та, зрештою, високий рівень корумпованості.

Дистанційне навчання є особливою педагогічною технологією, основними принципами якого є відкритість, гнучкість, динамічність, модульність, адаптивність, неперервність, креативність [3, с. 13]. Це «інди-

відуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психологопедагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [1].

На тлі глобальної цифровізації суспільства онлайн-освіта досягла значних успіхів у світовій і європейській практиці зокрема. Такий формат успішно використовується в освітньому процесі як для дорослих людей, так і для дітей. З'явилося поняття «масові відкриті онлайн курси» (англ. Massive Open Online Courses), яке здебільшого застосовують, говорячи про безкоштовні інтернет-курси з масштабною участю та відкритим доступом для усіх охочих. Вони характеризуються не лише використанням вже традиційних навчальних інструментів, як відео, конспекти, завдання, а й інноваційних – інтерактивного форуму слухачів, створення спільноти студентів і викладачів та мобільних додатків.

Заклади вищої освіти з початку 2010-х років почали один за одним здавати позиції недосяжності для слухачів ззовні – тепер у кожній людині з доступом до інтернет-мережі з'явилася можливість самостійно здобувати необхідні їм знання, уміння, навички від науковців і практиків, часто – безоплатно. Як правило, кожен предмет має свою тривалість, яка в більшості випадків складає від 6 до 10 тижнів із 1 – 2 годинами онлайн-лекцій в кожному; пропонуються не окремі лекції, а повноцінні курси, які включають відео лекції з субтитрами, текстові конспекти, домашні завдання, тести та заключний проект або екзамен.

Тому на тепер заклади вищої освіти все частіше приділяють увагу кадровому забезпеченню дистанційного навчання: створюються окремі спеціалізовані підрозділи, призначаються відповідальні за інформаційну підтримку дистанційного навчання працівники, організуються підготовчі курси з дистанційних технологій навчання як для викладачів, так і для студентів [2, с. 277 – 278].

Одним із найбільш успішних проектів масових відкритих онлайн-курсів (вища освіта) можна назвати Coursera. Ідея проекту належить професору інформатики Е. Ні та Д. Коллер зі Стенфордського університету. Науковці поставили за мету надати усім бажаним можливість отримання найкращої в світі освіти. Їхній проект дозволяє студентам отримувати доступ до онлайн курсів авторитетних викладачів та викладачам з провідних закладів вищої освіти розробляти та впроваджувати курси. Першими авторські освітні програми на платформі представили педагоги зі Стенфордського, Принстонського, Мічиганського та Каліфорнійського університетів.

Станом на грудень 2019 року загальна кількість партнерів Coursera перевищила 200 у 29 країнах. Платформа переважно працює з університетами та коле-

жами, проте останнім часом більшого поширення набуває співпраця з корпораціями та урядами країн. Платформа досягнула поставленої місії – навчати мільйони студентів зі всього світу, змінюючи методи традиційного викладання, а її перевагами стали безкоштовність навчання, його зручність, адже переглядати лекції і робити домашні завдання можна у вільний час. Крім того є можливість використати сертифікат Coursera під час прийому на роботу чи для зарахування університетського кредиту за місцем навчання [4].

Щодо середньої освіти, то слід відзначити досвід Німеччини, де ще в листопаді 2012 року відкрилася перша віртуальна школа, за допомогою якої школярі зі Східно-Фризських островів отримали можливість в онлайн форматі набувати гімназичну освіту. Учні в режимі відео конференцій та онлайн-лекцій беруть участь у заняттях, що проводяться на материковій частині країни, адже на островах гімназії відсутні. Наявність атестату про успішне завершення курсу гімназій надає право вступу до закладів вищої освіти.

За основу реалізації німецького освітнього проекту взято досвід американських, канадійських та фінських колег щодо викладання навчальних дисциплін в рамках набуття вищого рівня середньої освіти учням віддалених місцевостей, де є недоцільним та економічно необґрунтованим створення окремих класів. Проект в форматі експерименту тривав з 2012 по 2015 роки. Далі – переведено на постійну основу та поширено в інших землях Німеччини. Таке віддалене навчання можна застосовувати у випадку довготривалої хвороби учня, що сприяє успішному протіканню навчального процесу та підтримці рівня соціалізації учнів, у яких відсутня можливість отримувати освіту в класичному форматі.

Серед найбільш вдалих прикладів цифровізації освітнього процесу в Україні слід назвати першу вітчизняну платформу Prometheus, засновану І. Примаченком та О. Молчановським (з 2015 року). Серед закладів вищої освіти, курси яких представлено на платформі – Кисво-Могиланська академія, Український католицький університет, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Львівська ІТ-школа та інші [5]. Однією з принципових переваг Prometheus – курси рідною мовою слухачів, що дозволяє подолати мовні й культурні бар'єри між учасниками навчального процесу та враховує національну специфіку.

Наведене вище дозволяє зазначити, що на сьогодні порушено монополію не лише традиційної освіти, але й держави і закладів вищої освіти на надання освітніх послуг. Масові онлайн-курси набувають все більшого поширення, надаючи безкоштовний доступ до якісної освіти не лише усіх рівнів. Це призводить до послаблення формалізації освіти, покращення якості самого освітнього процесу та його ефективності, прогресивного зростання швидкості розповсюдження знань, їх масштабування, надання доступу до знань для кожного, незалежно від місця проживання, статків,

віку, стану здоров'я, роду занять тощо. З іншого боку, розвиток масових онлайн курсів вже призвів до здешевлення освіти не лише для студентів і учнів, а й для держави, бізнесу і інститутів громадського суспільства.

Поступово відбувається зміщення акцентів з фінансування класичних освітніх інститутів (шкіл, коледжів, університетів) на фінансування онлайн-платформ.

Література

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
2. Сисоєва С. О. Стан, технології та перспективи дистанційного навчання у вищій освіті України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 70. № 2. С. 271-284.
3. Ярошенко Т. О. Дистанційне навчання в системі вищої освіти: сучасні тенденції. *Engineering and Educational Technologies*. 2019. 7 (4). С. 8-21.
4. Coursera. URL : <https://coursera.org>.
5. Prometheus. URL : <https://prometheus.org.ua>.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІНІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ В УКРАЇНІ

Угрімова І. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Замула О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

В законі «Про освіту» визначена мета освіти наступним чином: «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.» [1]

Важливість високого освітнього рівня населення безспірна... але, чи всі це розуміють і на якому рівні? Це питання, яке турбує багатьох освітян. Освіта кожної людини починається ще змалку. Кожна дитина отримує певний рівень знань ще на етапі підготовки до школи, потім учень отримує знання відповідно шкільній програмі, а потім, на наступному етапі своєї життєдіяльності, людина самостійно обирає заклад вищої освіти, в якому має змогу продовжити своє навчання, отримуючи вже не загальну освіту, а професійну.

Цей етап здається найбільш відповідальним, бо від цього вибору залежить не тільки база компетентностей, яку отримає майбутній фахівець, а і його загальний рівень соціального розвитку. Освіта повинна впливати на людину таким чином, щоб формувалася свідомий соціально орієнтований громадянин, здатний не тільки якісно виконувати свої професійні функції,

але й турбуватися про наявність та розвиток потенціалу своєї країни та оточуючих.

Денис Силантьєв та Микола Іншин вважають, що: «Із розвитком вищої освіти тісно пов'язаний стан молодіжної політики у державі, у тому числі доступ молоді до вищої освіти. Ефективна молодіжна політика, на наше переконання, це: високий рівень життя у державі; доступ молоді до середньої та вищої освіти, охорони здоров'я, ринку праці та інших сфер життя; розвиток фізичної культури та спорту; доступ молоді до організації бізнесу.» [2]

Нам імпонує багато висловлених думок Денисом Силантьєвим та Миколою Іншином щодо проблем та перспектив вищої освіти в умовах сьогодення. Дуже важливо, що доступ молоді до вищої освіти є вільним. Але, як виявилось на практиці, велика частина молоді, яка хоче отримати вищу освіту, не до кінця усвідомлює цілі та завдання, які треба ставити перед собою і головне – задля чого ця освіта отримується.

Хочемо звернути увагу на те, що, переймаючи іноземний (європейський) досвід, ми повинні розуміти та усвідомлювати, що українські реалії дещо відрізняються від країн Європейського союзу. Так, немає відповідності не тільки економічного, соціального та політичного рівня розвитку нашої країни країнам Європейського союзу, але й менталітет українців є відмінним від більшої частки європейців.

Молодь здебільшого відчуває на собі вплив рідних, наприклад, батьків, які мають великий вплив при виборі майбутньої професії / освітньої програми абітурієнтом. Дехто із здобувачів освіти самостійно не може